

Vad kostar sjukdomarna för kvinnor och män?

– sjukpenningkostnaderna fördelade efter kön och sjukskrivningsdiagnos

Sammanfattning

Rörelseorganens sjukdomar och psykiska sjukdomar står för sammanlagt 62 procent av sjukpenningkostnaderna bland kvinnor och 60 procent bland män. Den enskilt största sjukskrivningsorsaken är ryggvärk och ryggskott som står för 15 procent av sjukskrivningarna bland män och 12 procent bland kvinnor. Stressreaktioner och ångestsyndrom är också mycket vanliga sjukskrivningsorsaker hos både män och kvinnor. Andra vanliga sjukdomar som står för en stor del av sjukpenningkostnaderna för både kvinnor och män är depressioner samt reumatism och myalgi (muskelvärk).

Skillnaderna mellan könen när det gäller olika sjukskrivningsorsaker (sjukdomar) är relativt begränsade. De skillnader som ändå finns kan förklaras av biologiska skillnader, det gäller exempelvis graviditetskomplikationer och sjukdomar i urin- och könsorgan. Övriga observerade skillnader kan sannolikt förklaras av könsskillnader i levnadsvanor samt arbets- och levnadsförhållanden.

I serien RFV REDOVISAR publicerar Riksförsäkringsverket kortare sammanställningar av resultat från

- försäkringsanalyser
- uppföljningar

Försäkringsanalys går ut på att kontinuerligt och systematiskt samla in, sammanställa och analysera data om de olika förmånerna inom socialförsäkringen.

Publiceringen sker endast på nätet.

Skriftserier som ges ut av Riksförsäkringsverket:

RFV Föreskriver (RFFS)	Författningar med bindande föreskrifter.
RFV Rekommenderar (RAR)	Allmänna råd om tillämpningen av författningar.
RFV Vägledning	Beskrivning av författningsbestämmelser, allmänna råd, förarbeten, rättspraxis, exempel och kommentarer.
RFV Analyserar	Resultat av utrednings- och utvärderingsarbete.
RFV Anser	Tolkningar av rättsläget, uttalande om verkets åsikt i olika frågor och framställningar till regeringen.
RFV Informerar	Redovisning av statistik, upplysningar om regler, rutiner och praxis.
RFV Redovisar	Försäkringsanalyser och rapporter av mer begränsad omfattning.

Inledning

Rörelseorgans sjukdomar och de psykiska sjukdomarna står för huvuddelen av sjukpenningkostnaderna

En tidigare studie från RFV har visat att rörelseorganens sjukdomar och psykiska sjukdomar står för omkring 60 procent av sjukpenningkostnaderna (RFV Redovisar 2002:2). Den enskilt största diagnosen var ryggvärk som stod för nästan elva procent av de totala sjukpenningkostnaderna. Andra sjukdomar som enskilt stod för en stor del av sjukpenningkostnaderna är depressioner, stressreaktioner, muskelvärk, ångestsyndrom, utbrändhet, diskbråck, disksjukdomar i halskotpelaren samt olika ledsjukdomar. Nämda studie saknade dock en könsuppdelad redovisning vilket är huvudsyftet med föreliggande studie. Här redovisas sjukskrivningar uppdelat per kön utom sjuklöneperioden, det vill säga 14 dagar eller längre, påbörjade i början av åren 1999 till och med 2002.

Sjukpenningkostnaderna för olika sjukdomar varierar

Att sjukpenningkostnaderna varierar för olika typer av åkommor beror något förenklat på tre olika faktorer: 1) Sjukskrivningens längd och antal ersatta sjukdagar i sjukfallet, 2) Storleken på sjukersättningen per dag och 3) Antalet ersättningsfall. Vissa sjukdomar är mer svårartade och ger mer långvariga sjukskrivningar än andra. Exempelvis har olika cancersjukdomar och hjärt- och kärlsjukdomar lägre sannolikhet för friskskrivning än andra sjukdomar. Däremot är det naturligtvis så att det sker en snabb återgång i arbete vid lättare sjukdomar såsom förkylning och influensa. Sjukdomsmönstret varierar också över olika grupper på arbetsmarknaden, t.ex. mellan kvinnor och män och mellan olika socioekonomiska grupper såsom arbetare och tjänstemän. Eftersom också lönerna varierar på motsvarande sätt innebär detta i sin tur att den genomsnittliga sjukersättningen per dag varierar för olika sjukdomar. Antalet sjukskrivningar för olika sjukdomar och besvär varierar likaså. Betraktas kortare sjukfrånvaro är den vanligaste sjukskrivningsorsaken olika besvär i andningsorganen såsom förkylning och influensa. Sådana åkommor går också vanligtvis över inom en eller ett par veckor. För långvarigare sjukskrivningar är det istället rörelseorganens sjukdomar som dominerar, främst problem i rygg, nacke och axlar.

Kvinnor står för en majoritet av sjukskrivningarna och sjukpenningkostnaderna

Totalt sett står kvinnor för 63 procent av sjukskrivningarna som varat 15 dagar eller längre. När det gäller kostnaderna för sjukpenning står kvinnor för en något mindre andel, 58 procent, på grund av lägre sjukpenninggrundande inkomster.

---

¹ Se *Sjukfrånvarons diagnoser och avslutningsanledningar 1990*. RFV Redovisar 1996:3.

En analys av sjukpenningkostnaderna för olika sjukdomar

Riksförsäkringsverket genomför sedan år 2000 årligt återkommande studier om sjukskrivningar och rehabilitering under namnet RFV-LS.² Ett av huvudsyftena med RFV-LS är att göra det möjligt att kontinuerligt studera sjukskrivningar och rehabilitering. Bland annat innehåller undersökningen uppgifter om sjukskrivningsdiagnos som är en uppgift som hitintills inte registrerats i sjukförsäkringsregistren. Syftet med denna rapport är att redovisa sjukpenningkostnaderna fördelade på olika sjukskrivningsdiagnoser för kvinnor respektive män.³

De studerade sjukfallen är ett slumpmässigt urval om 23 600 sjukskrivningar påbörjade de två första veckorna i februari 1999, 2000, 2001 samt de två sista veckorna i januari 2002. Sedan 1992 gäller två veckors sjuklöneperiod som betalas av arbetsgivaren vilket innebär att det saknas heltäckande statistik om korttidssjukfrånvaro för anställda. Analysen omfattar därför endast sjukpenning för sjukskrivningar 15 dagar eller längre och ger därför enbart en bild av kostnaderna för sjukpenning inom ramen för den allmänna försäkringen.⁴

De beräkningar som genomförts avseende sjukpenningkostnader för olika sjukdomar avser sjukpenning inom det första sjukskrivningsåret (exempelvis andelar av utbetald sjukpenning för sjukskrivningar 15 dagar eller längre). Eftersom mycket långvariga sjukskrivningar saknas i dataunderlaget kan uppgifterna om sjukpenningkostnaderna endast generaliseras till att gälla alla sjukskrivningar, oavsett längd, under antagandet att längre sjukfall än ett år inte nämnvärt påverkar kostnadsfördelningen mellan olika sjukdomar. Det innebär således att sjukpenningkostnaderna för de sjukdomar som har *längre* ersättningsperioder än genomsnittet är en underskattning av de faktiska kostnaderna. De sjukdomar som står för en stor del av sjukpenningkostnaderna står därmed i praktiken för en ännu större del av de totala sjukpenningkostnaderna. Bedömningen är dock att denna underskattning inte påverkar kostnadsmönstret för olika sjukdomar på något avgörande sätt. Läsaren bör dock ha datamaterialets begränsningar i åtanke vid tolkningen av de redovisade sifferuppgifterna.

Vad kostar olika sjukdomar?

Här redovisas sjukpenningkostnaderna fördelat på de 21 grupper av sjukdomar (diagnoskapitel) enligt den internationella klassifikationen av sjukdomar ICD-10.⁵ Sjukpenningkostnaderna redovisas också för de 25 sjukdomar som står för störst andel av sjukpenningkostnaderna. Med sjukdomar avses här de 261 sjukdomsgrupper som anges i den svenska

² LS står för långvarig sjukskrivning.

³ Med sjukpenning avses i denna studie sjukpenning, rehabiliteringspenning, förebyggande sjukpenning eller arbetsskadesjukpenning. Vanlig sjukpenning är den helt dominerande ersättningsformen i sjukskrivningarna.

⁴ Sedan juli 2003 är sjuklöneperioden 21 dagar men i de data som ligger till grund för analysen var sjuklöneperioden 14 dagar.

⁵ *Klassifikation av sjukdomar och hälsoproblem 1997.* (KSH97). Systematisk förteckning. Svensk version av ICD-10. Socialstyrelsen.

klassifikationen (KSH97). I KSH97 benämns dessa grupper "avsnitt" vilka omfattar grupper av likartade sjukdomar. Under avsnitten finns också sjukdomskategorier som ofta representerar enskilda sjukdomar. I sjukskrivningssammanhang är det ofta vissa enskilda sjukdomar som dominerar inom ett sjukdomsavsnitt. Därför ges i förekommande fall sjukdomsavsnittet den dominerande sjukdomens benämning i redovisningen. Ofta är inte heller sjukdomsavsnittens benämningar särskilt informativa varför andra mer talande benämningar valts. Av tabellerna framgår dock tydligt vilka diagnoskoder som avses. För mer korrekta och fullständiga benämningar hänvisas därför till KSH97.

De uppgifter som redovisas i tabellerna är *andelen av sjukskrivningarna och utbetald sjukpenning, genomsnittlig utbetald sjukpenning* (total ersättning under sjukfallet), *genomsnittlig kalenderdagsberäknad sjukpenning* (ersättningen per dag) samt *genomsnittligt antal ersatta dagar brutto och netto* (partiellt ersatta dagar omräknade till heldagar). Hur dessa uppgifter beräknats framgår av Bilaga.

Sjukpenningkostnaderna fördelade på diagnoskapitel

I Tabell 1 redovisas sjukdomarnas (diagnoskapitel) andel av sjukskrivningarna och av sjukpenningkostnaderna för kvinnor och män. Sjukdomar i rörelseorganen svarar för omkring en tredjedel av alla sjukskrivningar som blir mer än två veckor långa för både kvinnor och män. Olika psykiska åkommor är den näst vanligaste sjukskrivningsorsaken och står för knappt 16 procent av sjukskrivningarna för männen och 19 procent för kvinnorna. Skador och förgiftningar samt andningsorganens sjukdomar står också för en stor del av sjukskrivningarna. Eftersom de flesta sjukdomar inom kapitlet andningsorganens sjukdomar leder till ett relativt snabbt tillfrisknande är andelen av sjukpenningkostnaderna betydligt lägre än andelen av sjukskrivningarna. Därför svarar denna sjukdomsgrupp endast för ett par procent av sjukpenningkostnaderna trots att antalet sjukskrivningar för denna typ av åkommor är relativt stort.

Den mest uppenbara skillnaden mellan kvinnors och mäns sjukskrivningsorsaker är att graviditetskomplikationer står för 6 procent av sjukskrivningarna bland kvinnor. Psykiska sjukdomar är också vanligare som sjukskrivningsorsak bland kvinnor. Bland männen är det relativt sett vanligare med hjärt- och kärlsjukdomar (cirkulationsorganens sjukdomar) samt skador och förgiftningar.

I Tabell 1 framgår också att de två stora diagnosgrupperna också är upphovet till huvuddelen av sjukpenningkostnaderna. Rörelseorganens sjukdomar och psykiska sjukdomar står bland män tillsammans för 60 procent av sjukpenningkostnaderna men endast 41 procent av sjukskrivningarna. För kvinnor är motsvarande andelar 62 och 50 procent. Det beror framförallt på att sådana sjukskrivningar generellt sett är mer långvariga.

Genomsnittlig sjukpenning och antal ersatta dagar per diagnoskapitel

De totala sjukpenningkostnaderna beror på antalet ersatta sjukdagar, storleken på dagersättningen och antalet ersättningsfall. I Tabell 1 kunde vi konstatera att rörelseorganens sjukdomar, de psykiska sjukdomarna, andningsorganens sjukdomar samt skador och förgiftningar, står för en stor andel av sjukskrivningarna vilket är liktydigt med ett stort antal ersättningsfall för sådana sjukskrivningsorsaker.

För relativt sett mer ovanliga sjukdomar och besvär kan den genomsnittliga kostnaden per sjukskrivningsorsak vara hög utan att totalkostnaden för är särskilt hög. Hög genomsnittlig kostnad per sjukskrivning kan dels bero på att den sjukpenninggrundande inkomsten är hög bland de som drabbas av sjukdomen och/eller att sjukskrivningen ofta blir mer långvarig. Ett ökat antal sjukskrivningar för sådana sjukdomar ökar då de totala sjukpenningkostnaderna kraftigare än om ökningen sker för sjukdomar med lägre genomsnittlig sjukersättning per sjukskrivning. I Tabell 2 och Tabell 3 redovisas genomsnittlig sjukpenning totalt per fall och per dag och medelantal ersatta dagar netto och brutto per sjukskrivningsorsak (sjukdomsgrupp).

Tabell 1 Andel av sjukskrivningarna (fall) och utbetald sjukpenning, för sjukskrivningar 15 dagar eller längre, per sjukskrivningsdiagnos (Kapitel)

Diagnoskapitel (I-XXI)	Kvinnor		Män	
	Andel av sjukskrivningarna %	Andel av utbetald sjukpenning % ^a	Andel av sjukskrivningarna %	Andel av utbetald sjukpenning % ^a
I Infektioner	1,6	0,7	1,6	1,0
II Tumörer	2,3	4,5	2,1	3,6
III Sjukdomar i blod och blodbildande organ samt vissa rubbningar i immunsystemet	0,4	0,2	0,2	0,3
IV Sjukdomar i endokrina systemet och ämnesomsättningssjukdomar	1,1	1,1	1,4	1,5
V Psykiska sjukdomar	18,8	28,2	15,8	22,0
VI- VIII Sjukdomar i nervsystem och sinnesorgan	4,2	3,6	4,5	4,0
IX Cirkulationsorganens sjukdomar	3,0	3,4	5,8	8,2
X Andningsorganens sjukdomar	8,7	2,3	7,5	2,0
XI Matsmältningsorganens sjukdomar	3,0	2,0	5,2	2,5
XII Hudsjukdomar	1,1	1,0	1,2	1,0
XIII Rörelseorganens sjukdomar	31,6	33,8	35,1	38,1
XIV Sjukdomar i urin och könsorganen	2,7	1,0	1,1	0,4
XV Graviditetskomplikationer	6,1	3,9	–	–
XVI Vissa perinatale tillstånd	0,4	0,3	0,1	0,1
XVII Medfödda missbildningar	0,2	0,1	0,2	0,3
XVIII Symptom	4,6	3,4	3,2	2,5
XIX Skador och förgiftningar	6,9	6,0	12,5	9,2
XXI Faktorer av betydelse för hälsotillståndet	3,3	4,5	2,5	3,3
Total	100,0	100,0	100,0	100,0

^a Avser sjukpenning inom det första sjukskrivningsåret. Uppskattad andel av sjukpenningkostnader för sjukskrivningar 15 dagar eller längre under antagandet att längre sjukfall än ett år inte nämnvärt påverkar kostnadsfördelningen.

Några belysande exempel är sjukskrivningar inom gruppen andningsorganens sjukdomar, t.ex. influensa eller övre luftvägsinfektion, som per sjukfall inte genererar så höga kostnader eftersom sannolikheten för snabb återgång i arbete är hög. Däremot är sjukpenningkostnaderna per sjukfall mycket höga inom t.ex. gruppen cancersjukdomar (tumörer). Den genomsnittliga kostnaden per sjukskrivning för tumörer är 67 600 kr för kvinnor och 74 400 kr för män se Tabell 2 och Tabell 3. Den höga kostnaden per fall beror dels på att cancer ger långvariga sjukskrivningar och att de som sjukskrivs har relativt höga inkomster.

Tabell 2 Genomsnittlig total sjukpenning, kalenderdagsberäknad sjukpenning och ersatta dagar, för sjukskrivningar 15 dagar eller längre för *Kvinnor*, per sjukskrivningsdiagnos (Kapitel)^a

Diagnoskapitel (I-XXI)	Medelvärde			
	Total sjukpenning kr/fall ^b	Kalenderdagsberäknad sjukpenning kr/dag ^c	Ersatta dagar netto ^d	Ersatta dagar brutto
I Infektioner	14 700 –	415	37 –	42 –
II Tumörer	67 600 +	424 +	159 +	175 +
IV Sjukdomar i endokrina systemet och ämnesomsättningssjukdomar	34 600	416	91	116
V Psykiska sjukdomar	51 900 +	420 +	122 +	139 +
VI-VIII Sjukdomar i nervsystem och sinnesorgan	29 000 –	407	74 –	95
IX Cirkulationsorganens sjukdomar	39 200	420	96	114
X Andningsorganens sjukdomar	9 100 –	402	23 –	28 –
XI Matsmältningsorganens sjukdomar	23 300 –	406	57 –	64 –
XII Hudsjukdomar	29 600	381 –	80	89
XIII Rörelseorganens sjukdomar	37 000 +	387 –	98 +	117 +
XIV Sjukdomar i urin och könsorgan	12 000 –	419	30 –	33 –
XV Graviditetskomplikationer	22 200 –	442 +	51 –	60 –
XVIII Symptom	25 300 –	411	62 –	76 –
XIX Skador och förgiftningar	29 800 –	417 +	71 –	85 –
XXI Faktorer av betydelse för hälsotillståndet	46 400 +	447 +	102 +	122 +
Genomsnitt för alla diagnoser	34 500	408	86	100

^a Uppgifter redovisas endast för diagnoskapitel som innehåller minst 100 sjukskrivningar (observationer). ^b Sjukpenning inom det första sjukskrivningsåret.

^c Maximal dagpenning var 598 kr år 1999, 602 kr år 2000, 607 kr år 2001 samt 623 kr år 2002. ^d Ersatta dagar netto: partiellt ersatta dagar omräknade till hela dagar.

+/- Positivt eller negativt signifikant skild från totalmedelvärdet (p=0.05).

Män har i allmänhet högre genomsnittlig ersättning per dag, 472 kronor jämfört med 408 kronor för kvinnor. Män och kvinnor har däremot ungefär lika långa sjukskrivningar (här uppmätt som ca 100 dagar) men eftersom det är vanligare med partiella sjukskrivningar bland kvinnor har kvinnor färre ersatta dagar netto än män, 86 jämfört med 91. En sjukskriven man kostar därför sjukförsäkringen mer i genomsnitt än en sjukskriven kvinna, 42 500 jämfört med 34 500 kronor.

Tabell 3 Genomsnittlig total sjukpenning, kalenderdagsberäknad sjukpenning och ersatta dagar, för sjukskrivningar 15 dagar eller längre för *Män*, per sjukskrivningsdiagnos (Kapitel)^a

Diagnoskapitel (I-XXI)	Medelvärde			
	Total sjukpenning kr/fall ^b	Kalenderdagsberäknad sjukpenning kr/dag ^c	Ersatta dagar netto ^d	Ersatta dagar brutto
I Infektioner	25 200 –	473	56 –	60 –
II Tumörer	74 400 +	505 +	145 +	160 +
IV Sjukdomar i endokrina systemet och ämnesomsättningssjukdomar	46 600	464	107	118
V Psykiska sjukdomar	59 000 +	475	125 +	138 +
VI-VIII Sjukdomar i nervsystem och sinnesorgan	38 300	480	83	101
IX Cirkulationsorganens sjukdomar	60 100 +	491 +	125 +	145 +
X Andningsorganens sjukdomar	11 600 –	464	26 –	28 –
XI Matsmältningsorganens sjukdomar	20 800 –	478	44 –	47 –
XII Hudsjukdomar	34 700	466	78	79
XIII Rörelseorganens sjukdomar	46 000 +	466 –	100 +	112 +
XIV Sjukdomar i urin och könsorgan	17 000 –	483	36 –	39 –
XVIII Symptom	33 200 –	484	67 –	77 –
XIX Skador och förgiftningar	31 400 –	464	68 –	74 –
XXI Faktorer av betydelse för hälsotillståndet	56 800 +	510 +	111 +	128 +
Genomsnitt för alla diagnoser	42 500	472	91	102

^a Uppgifter redovisas endast för diagnoskapitel som innehåller minst 100 sjukskrivningar (observationer). ^b Sjukpenning inom det första sjukskrivningsåret

^c Maximal dagpenning var 598 kr år 1999, 602 kr år 2000, 607 kr år 2001 samt 623 kr år 2002. ^d Ersatta dagar netto: partiellt ersatta dagar omräknade till hela dagar.

+/- Positivt eller negativt signifikant skild från totalmedelvärdet (p=0.05).

Som tidigare nämnts genererar de psykiska sjukdomarna höga kostnader per sjukskrivning, framförallt på grund av att dessa sjukskrivningar blir långvariga. I genomsnitt ersätts 138 dagar (125 dagar netto) för män och 139 dagar (122 dagar netto) för kvinnor, vilket innebär sjukskrivningar på uppemot 5 månader. Också cirkulationsorganens sjukdomar, t.ex. hjärtinfarkt och kärlkramp, kostar mycket per sjukskrivning. Sådana sjukdomstillstånd brukar bli långvariga och drabbar ofta personer med relativt höga inkomster, i synnerhet gäller detta män. Den allra största diagnosgruppen, rörelseorganens sjukdomar ligger också över genomsnittskostnaden per sjukfall. Dessa sjukskrivningar blir ofta långvariga, i genomsnitt ersätts 117 dagar för kvinnor och 112 dagar för män, det vill säga sjukskrivningen blir ofta över tre månader lång. Däremot är det vanligare att denna typ av sjukdomar drabbar individer med lägre inkomster, i synnerhet bland

kvinnor. Den genomsnittliga ersättningen per dag är 466 kronor för män och 387 kronor för kvinnor sjukskrivna för rörelseorganens sjukdomar. Rörelseorganens sjukdomar har drabbat var tredje sjukskriven och denna typ av sjukdomar står för ungefär en tredjedel av samhällets kostnader för sjukpenning.

Vilka sjukdomar är vanligast som sjukskrivningsorsak?

De grupper av sjukdomar (avsnitt) som är de vanligast förekommande för kvinnor och män redovisas i Tabell 4 och Tabell 5. I tabellerna redovisas sjukdomsgruppens andel av sjukskrivningarna och av sjukpenningkostnaderna, genomsnittlig sjukpenning totalt per fall och per dag och medelantal ersatta dagar netto och brutto. De 25 vanligaste sjukskrivningsorsakerna står för 72 procent av sjukskrivningarna bland kvinnor och 71 procent bland män och ungefär lika stor del av sjukpenningkostnaderna. Även om det finns uppenbara skillnader mellan kvinnor och män vad gäller sjukskrivningsorsaker, exempelvis graviditetskomplikationer (O20-29 och O30-48 är här vanligast förekommande), är också likheterna slående. De fyra vanligaste sjukdomarna är samma för både män och kvinnor: ryggvärk och ryggskott, stressreaktioner och ångestsyndrom, reumatism och myalgi samt depressioner. Tillsammans står dessa sjukdomar som avser rörelseapparaten och den mentala hälsan för 38 procent av sjukskrivningarna och 48 procent av sjukpenningkostnaderna bland kvinnor samt för 35 procent av sjukskrivningarna och 41 procent av sjukpenningkostnaderna bland män.

Flera andra sjukdomar är relativt vanliga såväl bland sjukskrivna män som kvinnor. Nämnas kan exempelvis övre luftvägsinfektioner; influensa & lunginflammation; artros (förslitna leder) och sjukdomar i ledhinnor och senor; symptom som sjukdomskänsla och trötthet; utbrändhet; skador på knä, underben, fot och fotleder, hand och handleder; högt blodtryck samt magkatarr.

Andra sjukdomar är mer könsspecifika. Ett exempel är sjukdomsgruppen andra ledsjukdomar (M20-25) som visserligen är relativt vanlig bland både män och kvinnor men där typen av besvär är något särskiljande. Denna sjukdomsgrupp står för drygt 3 procent av sjukskrivningarna bland kvinnor och 4 procent bland män. Skillnaden ligger i att det bland kvinnor förekommer framförallt ledvärk och förvärvade deformiteter i tår (exempelvis stortå, så kallad hallux valgus) medan det bland männen är ledvärk och knäproblem (menisk bland annat) som är vanligast.

Bland kvinnor är det betydligt vanligare med sjukdomar i urin- och könsorganen (N80-98); symptom som magsmärtor (R10-19); neurologiska sjukdomar som migrän (G40-47) samt kroniska sjukdomar i andningsorganen såsom astma och KOL (kronisk obstruktiv lungsjukdom). Bland män är det vanligare med ljumskbråck (K40-46); alkoholrelaterade psykiska sjukdomar (F10-19); stressfrakturer och felläkta frakturer (M80-85); skador på skuldror och överarm (S40-49) samt revbensfrakturer (S20-29).

Tabell 4 Andel av sjukskrivningarna och utbetald sjukpenning, genomsnittlig total sjukpenning, kalenderdagsberäknad sjukpenning och ersatta dagar, för sjukskrivningar 15 dagar eller längre, för de 25 sjukdomsgrupper som är de vanligaste sjukskrivningsorsakerna bland Kvinnor.

Diagnos (Kapitel Koder Sjukdomsgrupp (benämning ^c)	Andel av sjuk- skriv- ningarna %	Andel av utbetald sjuk- penning %	Medelvärde			
			Total sjuk- penning kr/fall ^a	Kalender- dagsberäk- nad sjuk- penning kr/dag	Er- satta dagar netto ^b	Er- satta dagar brutto
XIII M50-54 Ryggvärk, ryggskott m.m.	12,3	12,8	36 000	390 –	94 +	112 +
V F40-48 Stressreaktioner, ångestsyndrom m.m.	10,8	14,8	47 300 +	429 +	110 +	126 +
XIII M70-79 Reumatism, myalgi m.m.	8,0	8,9	38 200 +	379 –	103 +	125 +
V F30-39 Depressioner m.m.	6,4	11,2	60 100 +	413	141 +	159 +
XV O20-29 Foglossning, trötthet m.m. (graviditet)	3,8	2,5	22 400 –	439 +	53 –	62 –
X J00-06 Övre luftvägsinfektion	3,7	0,6	6 000 –	410	15 –	16 –
XII M20-25 Ledvärk, hallux valgus m.m.	3,4	3,0	31 100	395 –	80	91
X J10-18 Influensa o lung- inflammation	2,8	0,6	6 800 –	398	17 –	19 –
XVIII R50-69 Sjukdomskänsla, trötthet, huvudvärk m.m.	2,1	1,9	30 700	407	76	94
XIII M15-19 Artros (ledsjukd.)	1,8	2,6	50 600 +	382 –	143 +	169 +
XXI Z70-76 Utbrändhet m.m.	1,6	2,9	63 600 +	461 +	133 +	164 +
XIV N80-98 Icke inflammatoriska sjukdomar i vagina m.m.	1,5	0,5	11 200 –	429 +	27 –	29 –
XIII M65-68 Sjukdomar i ledhinnor och senor	1,3	1,0	26 600 –	402	65 –	77 –
VI G50-59 Karpaltunnelsyndrom m.m.	1,2	1,0	27 700	402	66 –	75 –
XVIII R10-19 Magsmärtor m.m.	1,2	0,8	22 400 –	415	53 –	60 –
XIX S80-89 Knä o underbensskador	1,2	0,9	27 000 –	420	67 –	76 –
XIX S60-69 Hand o handledsskador	1,1	0,6	20 400 –	400	50 –	56 –
XV O30-48 Förvärkar m.m. (graviditet)	1,0	0,7	23 500 –	455 +	52 –	61 –
XIX S90-99 Fot o fotledsskador	1,0	0,8	26 800 –	413	64 –	73 –
XIII M05-14 Reumatoid artrit m.m.	1,0	1,4	47 700 +	382 –	134 +	170 +
IX I10-15 Högt blodtryck m.m.	1,0	1,1	40 600	449 +	90	119
XIII M95-99 Rörelseorganens sjukdomar ospec., inkl. värk	1,0	0,8	28 900	376 –	76	88
VI G40-47 Migrän, huvudvärk m.m.	0,9	0,8	30 200	420	78	95
X J40-47 Astma, KOL m.m.	0,9	0,7	27 300	391	74	99
XI K20-31 Magkatarr m.m.	0,9	0,4	15 400 –	395	43 –	50 –
Summa	71,9	73,3	—	—	—	—
Genomsnitt för alla diagnoser	—	—	34 500	408	86	100

^a Sjukpenning inom det första sjukskrivningsåret, ^b Ersatta dagar netto: partiellt ersatta dagar omräknade till hela dagar, ^c Benämning efter dominerande sjukskrivningsorsak

Tabell 5 Andel av sjukskrivningarna och utbetald sjukpenning, genomsnittlig total sjukpenning, kalenderdagsberäknad sjukpenning och ersatta dagar, för sjukskrivningar 15 dagar eller längre, för de 25 sjukdomsgrupper som är de vanligaste sjukskrivningsorsakerna bland *Män*.

Diagnos (Kapitel-Koder- Sjukdomsgrupp ^c)	Andel av sjuk- skriv- ningarna %	Andel av utbetald sjuk- penning %	Medelvärde			
			Total sjuk- penning kr/fall ^a	Kalender- dags- beräknad sjuk- penning kr/dag	Er- satta dagar netto ^b	Er- satta dagar brutto
XIII M50-54 Ryggvärk, ryggskott m.m.	15,4	16,7	46 100	459 –	102 +	115 +
V F40-48 Stressreaktioner, ångestsyndrom m.m.	8,1	10,0	52 800 +	490 +	108 +	121 +
XIII M70-79 Reumatism, myalgi m.m.	5,9	6,0	43 600	469	91	100
V F30-39 Depressioner m.m.	5,3	8,6	68 600 +	474	143 +	155 +
XII M20-25 Ledvärk, knäproblem m.m.	4,1	3,5	36 400	479	76 –	86 –
XIX S60-69 Hand o handledsskador	2,9	1,6	23 000 –	459	51 –	55 –
X J00-06 Övre luftvägsinfektion	2,7	0,5	8 100 –	467	17 –	18 –
XIX S80-89 Knä o underbensskador	2,6	1,9	31 700	458	70 –	76 –
X J10-18 Influensa o lung- inflammation	2,5	0,3	5 600 –	467	12 –	13 –
XIII M15-19 Artros (ledsjukd.)	2,3	4,2	78 500 +	485	162 +	188 +
IX I20-25 Kärlkramp, hjärtinfarkt m.m.	2,1	3,2	66 100 +	486	144 +	174 +
XI K40-46 Ljumskräck m.m.	2,1	0,6	11 800 –	475	25 –	28 –
XIX S90-99 Fot o fotledsskador	1,7	1,0	24 000 –	455	51 –	57 –
XVIII R50-69 Sjukdomskänsla, trötthet, huvudvärk m.m.	1,5	1,2	33 600	482	69 –	81
XIII M65-68 Sjukdomar i ledhinnor och senor	1,5	1,1	31 300 –	473	65 –	72 –
F10-F19 Alkoholmissbruk -beroende m.m.	1,2	1,5	52 200	445 –	119 +	127
XIII M95-99 Rörelseorganens sjukdomar ospec., inkl. värk	1,2	1,2	42 100	477	86	90
XXI Z70-76 Utbrändhet m.m.	1,1	2,1	79 400 +	518 +	151 +	177 +
IX I10-15 Högt blodtryck m.m.	1,1	1,8	68 900 +	499 +	137 +	155 +
XI K20-31 Magkatarr m.m.	1,1	0,6	22 400 –	465	48 –	50 –
XIII M60-63 Muskelsjukdomar	1,0	0,9	36 200	473	80	83
XIII M80-85 Stressfrakturer, felläkta frakturer m.m.	1,0	1,1	43 500	464	97	105
XIX S40-49 Skador på skuldra och överarm (frakturer m.m.)	1,0	0,7	29 400	490	62 –	68 –
VI G50-59 Karpaltunnelsyndrom m.m.	1,0	0,9	38 000	497 +	74	85
XIX S20-29 Revbensfrakturer m.m.	1,0	0,4	18 500 –	471	41 –	40 –
Summa	71,4	71,6	—	—	—	—
Genomsnitt för alla diagnoser	—	—	42 500	472	91	102

^a Sjukpenning inom det första sjukskrivningsåret, ^b Ersatta dagar netto: partiellt ersatta dagar omräknade till hela dagar, ^c Benämning efter dominerande sjukskrivningsorsak

Med denna redovisning som grund är helhetsintrycket att skillnaderna mellan könen när det gäller olika sjukskrivningsorsaker (sjukdomar) är relativt begränsade. De skillnader som ändå finns kan förklaras av biologiska skillnader, det gäller exempelvis graviditetskomplikationer och sjukdomar i urin- och könsorgan. Övriga observerade skillnader kan sannolikt förklaras av könsskillnader i levnadsvanor samt arbets- och levnadsförhållanden.

Vilka sjukdomar kostar mest i sjukpenning?

I Tabell 6 och Tabell 7 redovisas samma uppgifter som i Tabell 4 och Tabell 5 men för de 25 sjukdomsgrupper som står för störst andel av sjukpenningkostnaderna. De sjukdomsgrupper som orsakar störst sjukpenningkostnader återfinns de flesta inom gruppen rörelseorganens sjukdomar och inom gruppen psykiska sjukdomar. De 25 kostnads mest största sjukdomsgrupperna står bland både kvinnor och män för 76 procent av sjukpenningkostnaderna men endast för omkring två tredjedelar av sjukskrivningarna.

Bland kvinnor är stressreaktioner och ångestsyndrom den som står för störst andel av sjukpenningkostnaderna med nästan 15 procent, se Tabell 6. Den enskilt största sjukdomsgruppen bland män är ryggvärk och ryggskott som står för nästan 17 procent av de totala sjukpenningkostnaderna, se Tabell 7. Det beror framförallt på att denna åkomma är mycket vanlig. Dessa sjukskrivningar drabbar i högre grad kvinnor med högre arbetsinkomster och pågår också relativt länge. Vissa sjukdomar är relativt sett mindre vanliga, jämfört med exempelvis övre luftvägsinfektioner, men är mycket kostsamma i sjukpenninghänseende. Exempel på sådana sjukdomsgrupper är cancer (tumörer), bröstcancer för kvinnor (D00-09 och C50) och prostatacancer för män (D00-09). Dessa sjukdomar drabbar i högre grad (äldre) personer med högre genomsnittliga arbetsinkomster och eftersom sjukdomen är allvarlig innebär den mycket långvariga sjukskrivningar.

De allra flesta sjukdomar som innebär stora sjukpenningkostnader är också de vanligast förekommande. Därför känner vi igen många av sjukdomarna från Tabell 4 och Tabell 5 i Tabell 6 och Tabell 7. Nedan kommenteras främst några sjukdomsgrupper som inte förekom i de tidigare tabellerna men finns med i de senare.

Ytterligare sjukskrivningsorsaker som innebär relativt stora kostnader, bland både kvinnor och män, är nackskador (S10-19). Främst beror de höga kostnaderna på extremt långvariga sjukskrivningar. Här ingår bland annat whiplash-skador i samband med bilolyckor. En annan sjukdomsgrupp som är kostsam för samhället är spondylos (ryggförslitning) som också innebär mycket långvariga sjukskrivningar för både kvinnor och män. Spondylos drabbar dock i högre grad individer med lägre genomsnittliga arbetsinkomster.

Bland kvinnor står också några stressrelaterade sjukdomar för relativt stora sjukpenningkostnader. Det gäller exempelvis problem i samband med arbete (Z55-65) och utmattning och överansträngning (T66-78). Dessa sjukdomsgrupper är visserligen relativt små men eftersom de drabbar kvinnor med högre arbetsinkomster och ger långa sjukskrivningar är de mycket kostsamma för sjukförsäkringen.

Bland män kan när det gäller kostsamma sjukdomar särskilt nämnas hjärt- och kärlsjukdomar (I30-52 och I60-69) och diabetes som genererar höga kostnader eftersom de drabbar män med höga inkomster och innebär långa sjukskrivningar.

I sammanhanget är det viktigt att komma ihåg att sjukdomar och sjukskrivningar inte är jämnt fördelade över olika grupper i samhället. Stora skillnader finns mellan kvinnor och män, mellan olika åldersgrupper, mellan olika yrkeskategorier och socioekonomiska grupper, för att nu nämna några relevanta bakgrundsfaktorer. Det ligger dock inte inom ramen för denna rapport att belysa sådana skillnader eftersom syftet endast är att redovisa sjukpenningkostnaderna fördelade på olika sjukdomar. Tydligt är dock att generella insatser för att motverka långvarig sjukdom och sjukskrivning för bland annat cancer, förslitnings- och belastningsskador, hjärt- och kärlsjukdomar och sist men inte minst olika former av mental ohälsa besparar samhället både mänskligt lidande och kostnader för sjukpenning och sjukvård.

Tabell 6 Andel av sjukskrivningarna och utbetald sjukpenning, genomsnittlig total sjukpenning, kalenderdagsberäknad sjukpenning och ersatta dagar, för sjukskrivningar 15 dagar eller längre, för de 25 sjukdomsgrupper som står för störst andel av kostnaderna bland *Kvinnor*.

Diagnos (Kapitel-Koder- Sjukdomsgrupp ^c)	Andel av sjuk- skriv- ningarna %	Andel av utbetald sjuk- penning %	Medelvärde			
			Total sjuk- penning kr/fall ^a	Kalender- dags- beräknad sjuk- penning kr/dag	Er- satta dagar netto ^b	Er- satta dagar brutto
V F40-48 Stressreaktioner, ångestsyndrom m.m.	10,8	14,8	47 300 +	429 +	110 +	126 +
XIII M50-54 Ryggvärk, ryggskott m.m.	12,3	12,8	36 000	390 –	94 +	112 +
V F30-39 Depressioner m.m.	6,4	11,2	60 100 +	413	141 +	159 +
XIII M70-79 Reumatism, myalgi m.m.	8,0	8,9	38 200 +	379 –	103 +	125 +
XII M20-25 Hallux valgus, ledvärk m.m.	3,4	3,0	31 100	395 –	80	91
XXI Z70-76 Utbrändhet m.m.	1,6	2,9	63 600 +	461 +	133 +	164 +
XIII M15-19 Artros (ledsjukd.)	1,8	2,6	50 600 +	382 –	143 +	169 +
XV O20-29 Foglossning, trötthet m.m. (graviditet)	3,8	2,5	22 400 –	439 +	53 –	62 –
XVIII R50-69 Sjukdomskänsla, trötthet, huvudvärk m.m.	2,1	1,9	30 700	407	76	94
II D00-09 Bröstcancer in situ m.m.	0,7	1,5	71 900 +	431	164 +	182 +
XIII M05-14 Reumatoid artrit m.m.	1,0	1,4	47 700 +	382 –	134 +	170 +
XIX S10-19 Nackskador m.m. (whiplash)	0,6	1,2	68 000 +	420	162 +	209 +
IX I10-15 Högt blodtryck m.m.	1,0	1,1	40 600	449 +	90	119
XIII M65-68 Sjukdomar i ledhinnor och senor	1,3	1,0	26 600 –	402	65 –	77 –
VI G50-59 Karpaltunnelsyndrom m.m.	1,2	1,0	27 700	402	66 –	75 –
XIX S80-89 Knä o underbensskador	1,2	0,9	27 000 –	420	67 –	76 –
XIX S90-99 Fot o fotledsskador	1,0	0,8	26 800 –	413	64 –	73 –
XIII M80-85 Stressfrakturer, felläta frakturer m.m.	0,8	0,8	37 300	400	97	110
VI G40-47 Migrän, huvudvärk m.m.	0,9	0,8	30 200	420	78	95
XIII M95-99 Rörelseorganens sjukdomar ospec., inkl. värk	1,0	0,8	28 900	376 –	76	88
XIII M45-M49 Spondylos (ryggsjukdom)	0,5	0,8	57 000 +	359 –	159 +	185 +
XVIII R10-19 Magsmärtor m.m.	1,2	0,8	22 400 –	415	53 –	60 –
XXI Z55-65 Problem i samband med arbete m.m.	0,5	0,7	52 600 +	456 +	119	147 +
XIX T66-78 Utmattning, överansträngning m.m.	0,4	0,7	60 300 +	466 +	129 +	152 +
II C50 Malign tumör i bröstkörtel	0,4	0,7	62 900 +	426	150 +	176 +
Summa	63,9	75,6	—	—	—	—
Genomsnitt för alla diagnoser	—	—	34 500	408	86	100

^a Sjukpenning inom det första sjukskrivningsåret, ^b Ersatta dagar netto: partiellt ersatta dagar omräknade till hela dagar, ^c Benämning efter dominerande sjukskrivningsorsak

Tabell 7 Andel av sjukskrivingarna och utbetald sjukpenning, genomsnittlig total sjukpenning, kalenderdagsberäknad sjukpenning och ersatta dagar, för sjukskrivningar 15 dagar eller längre, för de 25 sjukdomsgrupper som står för störst andel av kostnaderna bland Män.

Diagnos (Kapitel-Koder- Sjukdomsgrupp ^c)	Andel av sjuk- skriv- ningarna %	Andel av utbetald sjuk- penning %	Medelvärde			
			Total sjuk- penning kr/fall ^a	Kalender- dags- beräknad sjuk- penning kr/dag	Er- satta dagar netto ^b	Er- satta dagar brutto
XIII M50-54 Ryggvärk, ryggskott m.m.	15,4	16,7	46 100	459 -	102 +	115 +
V F40-48 Stressreaktioner, ångestsyndrom m.m.	8,1	10,0	52 800 +	490 +	108 +	121 +
V F30-39 Depressioner m.m.	5,3	8,6	68 600 +	474	143 +	155 +
XIII M70-79 Reumatism, myalgi m.m.	5,9	6,0	43 600	469	91	100
XIII M15-19 Artros (ledsjukd.)	2,3	4,2	78 500 +	485	162 +	188 +
XII M20-25 Knäproblem, ledvärk m.m.	4,1	3,5	36 400	479	76 -	86 -
IX I20-25 Kärlekskramp, hjärtinfarkt m.m.	2,1	3,2	66 100 +	486	144 +	174 +
XXI Z70-76 Utbrändhet m.m.	1,1	2,1	79 400 +	518 +	151 +	177 +
XIX S80-89 Knä o underbensskador	2,6	1,9	31 700	458	70 -	76 -
IX I10-15 Högt blodtryck m.m.	1,1	1,8	68 900 +	499 +	137 +	155 +
XIX S60-69 Hand o handledsskador	2,9	1,6	23 000 -	459	51 -	55 -
F10-F19 Alkoholmissbruk -beroende m.m.	1,2	1,5	52 200	445 -	119 +	127
XIII M45-M49 Spondylos (ryggsjukdom)	0,9	1,3	63 000 +	439 -	145 +	172 +
XIX S10-19 Nackskador m.m. (whiplash)	0,6	1,3	86 300 +	454	187 +	204 +
IX I30-52 Andra former av hjärtsjukdom, hjärtflimmer m.m.	0,8	1,3	66 500 +	507 +	133 +	149 +
IX I60-69 Sjukdomar i hjärnans kärl, hjärninfarkt m.m.	0,6	1,3	90 800 +	484	190 +	203 +
IV E10-14 Diabetes	0,9	1,2	54 600	473	124	136
XVIII R50-69 Sjukdomskänsla, trötthet, huvudvärk m.m.	1,5	1,2	33 600	482	69 -	81
XIII M95-99 Rörelseorganens sjukdomar ospec., inkl. värk	1,2	1,2	42 100	477	86	90
XIII M65-68 Sjukdomar i ledhinnor och senor	1,5	1,1	31 300 -	473	65 -	72 -
XIII M80-85 Stressfrakturer, felläkta frakturer m.m.	1,0	1,1	43 500	464	97	105
XIX S90-99 Fot o fotledsskador	1,7	1,0	24 000 -	455	51 -	57 -
II D00-09 Prostatacancer in situ m.m.	0,7	0,9	62 900 +	496	125 +	138
VI G40-47 Migrän, huvudvärk m.m.	0,8	0,9	44 900	477	94	120
XIII M60-63 Muskelsjukdomar	1,0	0,9	36 200	473	80	83
Summa	65,3	75,8	---	---	---	---
Genomsnitt för alla diagnoser	---	---	42 500	472	91	102

^a Sjukpenning inom det första sjukskrivningsåret, ^b Ersatta dagar netto: partiellt ersatta dagar omräknade till hela dagar, ^c Benämning efter dominerande sjukskrivningsorsak

Sammanfattning

Totalt sett står kvinnor för 63 procent av sjukskrivningarna som varat 15 dagar eller längre. När det gäller kostnaderna för sjukpenning står kvinnor för en något mindre andel, 58 procent, på grund av lägre sjukpenninggrundande inkomster. Rörelseorganens sjukdomar och psykiska sjukdomar står sammantaget för 62 procent av sjukpenningkostnaderna för kvinnor och 60 procent för män. Skador och förgiftningar står också för en relativt stor del av sjukpenningkostnaderna, 6 procent för kvinnor och 9 procent för män. Bland män är också hjärt- och kärlsjukdomarna kostsamma och står för 8 procent av sjukpenningkostnaderna (3 procent för kvinnor). Bland kvinnor står sjukskrivningar i samband med graviditet för knappt 4 procent av sjukpenningkostnaderna.

Utöver det faktum att sjukpenningkostnaderna ökar när ett stort antal individer drabbas av arbetsoförmåga på grund av en sjukdom, är den främsta förklaringen till de höga sjukpenningkostnaderna för vissa typer av sjukdomar, att de innebär mycket långvariga sjukskrivningar. Långa sjukskrivningar är vanliga för cancersjukdomar, psykiska sjukdomar, hjärt- och kärlsjukdomar (män) samt rörelseorganens sjukdomar. För vissa sjukdomar drivs sjukpenningkostnaderna också upp av att den sjukpenninggrundande inkomsten ligger över genomsnittet. Det gäller cancersjukdomar, psykiska sjukdomar (kvinnor), hjärt- och kärlsjukdomar (män), kvinnors graviditetssjukskrivningar samt skador och förgiftningar (kvinnor). Nämnas bör också den nya diagnosen utbrändhet som för både män och kvinnor innebär långa sjukskrivningar för individer med höga sjukpenninggrundande inkomster.

Bland de sjukdomar som orsakar störst *totala sjukpenningkostnader* återfinns de allra flesta inom rörelseorganens sjukdomar och inom de psykiska sjukdomarna. Av de 25 kostsammaste sjukdomstyperna återfinns för kvinnor 9 inom gruppen rörelseorganens sjukdomar och 3 inom de psykiska sjukdomarna (utbrändhet inräknat). Vidare står stressrelaterade besvär och symptomdiagnoser för 5 och skador för 3 av de 25 kostsammaste sjukdomarna bland kvinnor.⁶ För män återfinns bland de 25 kostsammaste sjukdomarna 9 inom gruppen rörelseorganens sjukdomar. De psykiska sjukdomarna (utbrändhet inräknat), skador samt hjärt- och kärlsjukdomar står vardera för 4 av de 25 kostsammaste sjukdomarna bland män.

Den enskilt största sjukskrivningsorsaken är ryggvärk och ryggskott som står för 15 procent av sjukskrivningarna bland män och 12 procent bland kvinnor. Stressreaktioner och ångestsyndrom är också mycket vanligt som sjukskrivningsorsak. Bland kvinnor beror 11 procent av sjukskrivningarna på detta och bland männen 8 procent. Andra vanliga sjukdomar som enskilt står för en stor del av sjukpenningkostnaderna är depressioner samt reumatism och myalgi (muskelvärk).

---

⁶ Utvecklingen för sjukskrivningar för psykiska sjukdomar och stressrelaterade besvär kommer att belysas i en kommande RFV Redovisar.

De sjukdomar som genererar högst kostnad *per sjukskrivning* hos kvinnor är i nämnd ordning bröstcancer; nackskador; utbrändhet; depressioner; olika stressrelaterade besvär; utmattning och överansträngning; spondylos; artros samt reumatoid artrit . De sjukdomar som genererar högst kostnad *per sjukskrivning* hos män är hjärninfarkt; nackskador; utbrändhet; artros; kärlkramp, hjärtinfarkt, högt blodtryck och hjärtflimmer; spondylos; prostatacancer; depressioner samt stressreaktioner och ångest-syndrom.

Med denna relativt översiktliga redovisning som grund är helhetsintrycket att skillnaderna mellan könen när det gäller olika sjukskrivningsorsaker (sjukdomar) är relativt begränsade. De skillnader som ändå finns kan förklaras av biologiska skillnader, det gäller exempelvis graviditetskomplikationer och sjukdomar i urin- och könsorgan. Övriga observerade skillnader kan sannolikt förklaras av könsskillnader i levnadsvanor samt arbets- och levnadsförhållanden.

Bilaga

Redovisning av datamaterial och beräkningar

Datamaterial

- Analysen avser sjukskrivningar påbörjade de två första veckorna i februari 1999, 2000, 2001 samt de två sista veckorna i januari 2002. Totalt omfattar det slumpmässiga urvalet av sjukskrivningar som använts i analysen 23 607 sjukfall.
- Analysen avser sjukpenningärenden 15 dagar eller längre och ersättning inom det första sjukskrivningsåret.

Beräkningar

- Sjukpenningen är beräknad enligt de regler som gällde under 2002: Kalenderdagsberäknad sjukpenning = $(0.80 \cdot SGI) / 365$ där SGI (sjukpenninggrundande inkomst) är maximerad till 7,5 prisbasbelopp. Ersättningsnivån är 80 procent.⁷ Total sjukpenning = Kalenderdagsberäknad sjukpenning * Antalet ersatta dagar netto (partiella dagar omräknade till hela). Antalet ersatta sjukdagar är dagar ersatta inom sjukskrivningens första 395 dagar.
- Total sjukpenning = Kalenderdagsberäknad sjukpenning * Antalet ersatta dagar netto (partiella dagar omräknade till hela). Antalet ersatta sjukdagar är dagar ersatta inom sjukskrivningens första 365 dagar.

Medelvärden för Kalenderdagsberäknad sjukpenning, Total sjukpenning och Antalet ersatta dagar netto beräknas per sjukdomskapitel och per grupp av sjukdomsdiagnos enligt ICD-10 (Se *Klassifikation av sjukdomar och hälsoproblem 1997*. Systematisk förteckning. Svensk version av ICD-10. Socialstyrelsen).

---

⁷ Från den första juli 2003 ska den sjukpenninggrundande inkomsten multipliceras med faktorn 0,97 vid beräkning av sjukpenning. Sjukpenningnivån sänktes därmed från 80 procent till 77,6 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten.

Följande RFV Redovisar har publicerats under år 2003 och 2004

- 2003:1 Nybeviljade förtidspensioner och psykisk ohälsa – ålder, kön och diagnos
- 2003:2 Sjukfrånvarande enligt SCB och sjukskrivna enligt RFV
- 2003:3 Beslut av socialförsäkringsnämnderna 1998–2002 – förmån, län och kön
- 2003:4 Långtidssjukskrivna – egenskaper vid 2003 års RFV-LS-undersökning
- 2003:5 Vad kostar sjukskrivningarna inom olika yrken? – sjukpenningkostnaderna fördelade efter yrke

- 2004:1 Slutligt bostadsbidrag och eftergift
- 2004:2 Aktiviteter inom aktivitetsersättningen
- 2004:3 Effekter av Pappabrevet. En utvärdering av RFV:s och FK:s informationskampanj
- 2004:4 Vad händer efter ett dödsfall i aktiv ålder? En empirisk analys av förändringen i ekonomisk standard efter ett dödsfall 2001 och med regler som gällde före 2003
- 2004:5 Vad kostar sjukdomarna för kvinnor och män? Sjukpenningkostnaderna fördelade efter kön och sjukskrivningsdiagnos